

Poznato o nepoznatom Mili Petranoviću

UDK: 37MilePetranović
Stručni članak
Primljeno: 21. 01. 2016.

Mr. sc. Zorka Renić¹
Medicinska škola
Bjelovar
zorkarenic@gmail.com

Tina Gatalica²
Narodna knjižnica „Petar Preradović“
Bjelovar
gatalica.tina@gmail.com

Sažetak

Gimnazijski profesor Mile Petranović bio je aktivni sudionik i kreator društvenog i kulturnog života u Bjelovaru krajem 19. i početkom 20. stoljeća. Svestrano obrazovan, u svom je spisateljskom radu bio usmjeren na opismenjivanje i obrazovanje širokih narodnih masa. Posebno je isticao ulogu hrvatske književnosti i povijesti u njegovanju narodnoga jezika i domoljublja.

Ključne riječi: Mile Petranović, Bjelovar, Gimnazija Bjelovar, opismenjivanje

¹ Zorka Renić je školska knjižničarka; voditeljica Županijskog stručnog vijeća knjižničara Bjelovarsko-bilogorske županije.

² Tina Gatalica je profesorica južnoslavenskih jezika i književnosti i komparativne književnosti; viša knjižničarka, voditeljica zavičajne zbirke “Bjelovariana”.

Povod

Bjelovarski gimnazijski profesori svojim su djelovanjem pridonijeli razvoju znanosti i umjetnosti, utjecali na razinu pismenosti, modernizaciju grada i oblikovanje javnog mnijenja. Aktivno su sudjelovali i oblikovali kulturna i društvena zbivanja. Sve navedeno vrijedi i za Milu Petranovića.

Obljetnica smrti Mile Petranovića (1855. – 1917.) autoricama je bila jedan od poticaja za prikupljanje osnovnih podataka o njemu. Drugi je poticaj često „spoticanje“ na lik i djelo Mile Petranovića pri prikupljanju podataka za povijest Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar i bibliografiju bjelovarskog tiskarstva.

Biografske crtice

Profesor Mile Petranović rodio se 5. listopada 1855. godine u Delnicama, a umro je u Bjelovaru 1917. Završio je poznatu senjsku gimnaziju 1876. godine.³ Na novootvorenom Sveučilištu u Zagrebu slušao je predavanja iz hrvatskoga, latinskoga i grčkoga jezika. Tijekom studija bio je član studentskog društva „Hrvatski dom“,⁴ a pisao je za sušački dnevnik *Sloboda: list za politiku i narodne interese*. Na njegove poglede i politička stajališta utjecao je tada iznimno aktivni političar dr. Ante Starčević.

Čitav svoj radni vijek Mile Petranović proveo je u Gimnaziji u Bjelovaru, gdje je zaposlen 9. rujna 1879. kao pripravnik za klasičnu filologiju. Te je godine 4. realni razred pretvoren u realno-gimnazijski (tj. realno-klasični).

Tijekom rada nastavio je školovanje pa je osposobljen za predavača latinskoga i grčkoga jezika u nižim razredima, a od 1883. osposobljen je za predavača hrvatskoga jezika u svim razredima.

Na temelju Službenog glasnika Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, Odjela za bogoštovlje i nastavu saznajemo da je Dekretom vlade broj 11855 od 28. listopada 1886. potvrđen u stalnu učiteljsku službu i dobio naslov profesora. Petranović je bio ambiciozan, radišan i redovito je napredovao. Dekretom Kraljevske zemaljske vlade od 19. prosinca 1900. promaknut je u osmi činovni razred. Uslijedila su daljnja pro-

³ U popisu učenika senjske gimnazije nalazi se Mile Petranović. Više u: Diklić, B. (1989.) Nastavnici, učenici, direktori Senjske gimnazije i COUO „Vladimir Čopić“ od 1839 do 1989 godine. *Senjski zbornik* 16 (str. 71-110)

⁴ „Hrvatski dom“ prvo je udruženje studenata u Hrvatskoj općeg karaktera, koje je obuhvaćalo studente novoosnovanog Kr. sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu. Više u: Luetić, T. (2006.). Neki aspekti studentske svakodnevice u drugoj polovici XIX. st. *Kolo* 16(4), 331-348.

maknuća: 29. rujna 1908. u niži stupanj sedmog činovnog razreda, a 17. ožujka 1911. u viši stupanj sedmog činovnog razreda.

Pored sudjelovanja u redovnoj nastavi, Petranović je aktivan i u izvannastavnim programima, ali i kreiranju nastavnog plana i programa.

Dana 13. studenoga 1901. proslavljena je u velikoj gimnazijskoj dvorani 400. obljetnica hrvatske umjetničke književnosti svečanom priredbom na kojoj je o značenju Marka Marulića govorio profesor Petranović (Cuvaj, 2012., 72).

Kad je Odjel za bogoštovlje i nastavu odredio da se od školske godine 1904./1905. u Kraljevskoj realnoj gimnaziji u Bjelovaru otvori osmi razred, profesor Petranović zahtijevao je da se hrvatska gramatika uči od prvoga do šestoga razreda, a ne samo do četvrtoga, i da se od trećega do šestoga razreda poveća broj tjednih sati za jedan sat. Također se zalagao da se u gramatikama za grčki, latinski, njemački i ostale jezike koristi hrvatsko gramatičko nazivlje a ne nazivlje na stranim jezicima (Cuvaj, 2012., 76).

Rješenjem Odjela za bogoštovlje i nastavu od 21. rujna 1906. profesorima hrvatskoga jezika prepuštena je odluka o tome hoće li se u nastavi koristiti novom Maretićevom gramatikom ili starijom Divkovićevom. Petranović se odlučio za Maretićevu gramatiku koja će veći dio 20. stoljeća biti temelj hrvatske jezične norme i najvažniji jezični priručnik učenicima i studentima. Time je Petranović pokazao svoju jezičnu, ali i svoju političku orijentaciju. Naime, Tomo Maretić bio je glavni predstavnik tzv. hrvatskih vukovaca.

Petranović je govorio nekoliko stranih jezika: njemački, talijanski i ruski. Zbog dobrog poznavanja jezika, Vojno mu je ministarstvo od 28. siječnja 1888. povjerilo poučavanje časnika ruskom jeziku.

Iz školskih gimnazijskih izvješća saznajemo da je od 1911. do 1913. bio često na dopustu radi bolesti. Umirovljen je odlukom Kraljevske zemaljske vlade br. 13762 od 11. 7. 1913. uz pohvalno priznanje za dugogodišnje savjesno službovanje u srednjoškolskoj učiteljskoj službi i za njegov izvanškolski kulturni i društveni rad. Odluka je vrijedila od 31. kolovoza 1913.

Iz obiteljskog života valja istaknuti nekoliko činjenica. U kolovozu 1884. godine Mile Petranović oženio se Martom, rođenom Grafić, kćerkom krajiškog kapetana. U ovom braku imao je petero djece: tri sina (Peru, Dušana i Živka) i dvije kćeri (Anku i Jelku). Nakon smrti supruge 1889., oženio se Milicom, rođenom Strohal. Obitelj Strohal ostavila je značajan trag u kulturnoj povijesti Bjelovara i vjerojatno je ova veza s obitelji utjecala i na rad Mile Petranovića. Druga važna bjelovarska obitelj s kojom su Petranovići rodbinski vezani je obitelj Peičić. Anka Petranović udala se za Teodora pl. Peičića, najstarijega sina dr. Vilima pl. Peičića, županijskog fizika.

Slika 1. Pero Petranović, kr. sudbeni pristav u Bjelovaru, domobranski prič. poručnik; *Ilustrovani list* (Zagreb), 10. listopada 1914., str. 13

Petranovićev sin Dušan također je radio kao profesor u bjelovarskoj gimnaziji. Predavao je prirodopis i matematiku. Sina Peru izgubio je u vihoru I. svjetskog rata. Bilo je to ujesen 1914. i od tada se više nije oporavio. O pogrebu Pere Petranovića

bjelovarska *Nezavisnost* objavila je opsežan članak⁵, a u zagrebačkom *Ilustriranom listu* objavljena je fotografija ratnog heroja.

Rad u društvima

Dolaskom u Bjelovar nakon završenog studija, prof. Petranović se odmah aktivno uključio u kulturni i društveni život u gradu. Podupirao je rad Čitaonice koja se razvila iz vojnog kasina. U bjelovarskoj čitaonici veliku ulogu krajem 19. i početkom 20. stoljeća odigrali su upravo gimnazijski profesori, a među njima i Mile Petranović koji je bio i predsjednik ovog uglednog društva. U *Zapisniku Bjelovarske čitaonice*⁶ zabilježeno je da je Mile Petranović bio predsjednik Čitaonice od travnja 1904. do siječnja 1905. godine. Prije toga više godina obnašao je dužnost podpredsjednika.

U Čitaonici je držao javna predavanja kojima je glavni cilj bio prosvjećivanje puka. Također je aktivno sudjelovao u pokretu osnivanja pučkih knjižnica u gradu. U skladu s općim društvenim i političkim zbivanjima, za vrijeme njegovog predavanja u Čitaonici se odvijao proces odvajanja Hrvatske od Srpske čitaonice, a započeo je i proces oblikovanja novih Pravila koja su odobrena i tiskana 1909. godine.

Angažirao se u radu pjevačkog društva "Dvojnice" kojemu je pristupio odmah po dolasku u Bjelovar. Za predsjednika „Dvojnica“ biran je u dva navrata, prvi put 1889. i drugi put 1891. Usprkos stalnom pritisku mađaranskog režima na „Dvojnice“, Petranović je tih godina uspio ustrojiti tamburaški zbor, redovno su održavani koncerti, a „u društvo su stupili građani iz svih slojeva i vjera te je broj i novčana potpora jača no ikad.“⁷ Godine 1889. za građane Bjelovara Petranović je sa članovima „Dvojnica“ organizirao koncert u spomen 300-te godišnjice rođenja Ivana Gundulića i pri tome održao predavanje o velikom hrvatskom književniku.

Petranović je aktivan i u bjelovarskoj podružnici „Gospodarskog društva“⁸, u kojoj je jedno vrijeme bio tajnik, a od prosinca 1890. do 1892. predsjednik. Redovito

⁵ Sprovod pokojnoga Petra Petranovića. *Nezavisnost* 3. listopada 1914. str. 3.

⁶ *Zapisnik glavnih skupština i odborskih sjednica bjelovarske čitaonice 16. siječnja 1872 – 3. siječnja 1912*. Mile Petranović je za predsjednika izabran na izvanrednoj skupštini održanoj 25. travnja 1904. Izvanredna skupština je sazvana jer je dotadašnji predsjednik i sudbeni vijećnik Luka Margetić premješten u Zagreb. Petranović je bio predsjednik do 5. siječnja 1905. kada ga zamjenjuje Franjo Podgajski.

⁷ *Spomenica „Dvojnica“ hrvatskog pjevačkog društva u Bjelovaru, izdana o 50. godišnjici djelovanja godine 1923*. Bjelovar, Knjigotiskara A. Kolesara nasl., 1923. str. 14

⁸ Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo u Zagrebu osnovano je 3. veljače 1841. sa zadaćom da prema vlastima i trećim licima obavlja funkcije zemljoradničke komore i da svim podesnim sredstvima unapređuje poljoprivrednu tehniku. Kao sredstva bila su predviđena stručna predavanja, širenje knjiga i novina, osnivanje uzornih objekata, voćnjaka, loznih rasadnjaka, spremanje izložaba, davanje nagrada itd. Hrvatsko-slavonsko gospodarsko

je održavao stručna predavanja i posebno se zalagao za obrazovanje i poučavanje seljaka kao najvažnijeg preduvjeta napretka sela.

„Na predlog predsjednika g.; Petranovića zaključeno je, da se glavnoj skupštini hrv. slav. gospodarskog društva u Zagrebu preporuča, da se „Gospodarski List“ i „Seoski Gospodar“ u jedan list stope, tako udešen list da izlazi dva puta u mjesecu te da ga članovi I. i II. reda jednako dobivaju, samo da takav list bude nešto obširniji i da se udesi prama prilikama i gospodarstvu našega seljaka, dočim ovih kao članovah po najviše ima, a uvidjelo se je da naš seljak rado čita gospodarstvene pouke.“⁹

O radu bjelovarske podružnice „Gospodarskog društva“ Petranović je redovito pisao u zagrebačkim *Narodnim Novinama*.

Ovom popisu treba dodati i njegovo sudjelovanje u „Društvu za podupiranje siromašnih učenika“ Kraljevske realne gimnazije u Bjelovaru, u kojem je od 1902. obnašao funkciju tajnika.

Kratak i sažet opis Petranovićeve rada u društvima može se iščitati u sljedećim rečenicama koje su napisali njegovi suvremenici:

„Pa stoga u čitaonici, u Dvojnica, u Gospodarskom društvu i svuda gdje dolazi, priključuje se onima, koji šire ljubav za materinsku riječ; priključuje se onima, koji nastoje, da se digne u Bjelovaru i okolici narodna svijest.“¹⁰

Objavljeni radovi

Profesor Mile Petranović u Bjelovaru je bio poznat po svojim književnim raspravama objavljenima u gimnazijskim izvješćima, kalendarima, *Viencu*, *Narodnim novinama* i lokalnim novinama *Tjedniku bjelovarsko-križevačkom*.

U gimnazijskim izvješćima objavio je dvije opsežnije rasprave: *Nešto o svezi, koja spaja drugi spjev Ilijade sa prvim*, tekst na 24 str. i *Neke misli o književnom preporodu hrv. naroda*, tekst na 23 str.¹¹ Dok prvi tekst pokazuje njegovo zavidno poznavanje klasične grčke književnosti, u drugom tekstu Mile Petranović opisuje situaciju u Hrvatskoj prije i poslije Hrvatskog narodnog preporoda, a posebno se

društvo. Dostupno na: http://arhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_8345 (pristup 9. listopada 2015.)

⁹ Skupština belovarske gospodarske podružnice. Narodne novine (Zagreb) 21. ožujka 1892. str. 5.

¹⁰ Prof. M. Petranović. Tjednik bjelovarsko-križevački 10. veljače 1917. str. 2.

¹¹ Petranović, Mile. *Nešto o svezi, koja spaja drugi spjev Ilijade sa prvim*. Peto izvješće o Kr. Malom realnom gimnaziju u Bjelovaru koncem školske godine 1880-81. U Bjelovaru, Tiskom J. Fleischmanna, 1881.; *Neke misli o književnom preporodu hrv. naroda*. Deveto izvješće o Kraljevskom malom realnom gimnaziju u Bjelovaru koncem školske godine 1884./85. U Bjelovaru, Tiskara J. Fleischmanna, 1885.

— 70 —

„Molim lijepo, molim, sutra u jutru skrojiti ću ga. Ta imam posla, da ne znam, kuda bi . . . radnici su mi bolesni . . . budite uvjereni, da nijesam uz najbolju volju mogao. „Ne škodi. Pače mi je vrlo drago. Htjedoh vam reći, da odijela, što ga kod Vas naručih, ne trebate sašiti.“

Moj pudar Andrija.

Prije nekoliko godina imao sam pudarom nekoga Andraša što je bio došao k meni iz Slavonije.

Bila je već jesen na izmaku, kad se je k meni doselio. A imao je svega: kukuruze, pšenice, krumpira, graha i koješta drugoga. Sve je to dovezao na nekoliko vozova, pa mi je bilo neugodno, kad sam mu morao za sva ta kola platiti pristojbu. Ta morao sam platiti koje 40 K, a za čovjeka, kojega sam tako reći prvi put u svome životu vidio. A da pravo kažem nemam ni danas dobrog pojma o pudarima. Na oko sladki i hvalisavi pokazu se tijekom vremena neradini i nevjerni. Ali čemu da to sada ovdje pričam?

Nastanio se Andraš u mojoj klijeti i sprovdjao zimu bez posla, trošeći od onoga, što je sa sobom iz Slavonije dovezao.

Kako ne dolazah u zimi u klijet, tako nijesam ni proučio vjernost Andraševu. Ali kad bih u proljeće bilo ja ili tkogod od mojih došao u vinograd i povezao sa sobom hrane i pića, uvijek se je opažalo, da nešto manjka. Sad bi bilo u boci manje rakije i vina, što sam ih odredio za radnike, sad bi manjkalo kave, sladora itd.

A dirao je Andraš i u sirac, odrezao po komad od salame, slanine i svega, do česa je samo došao. Kako nije nitko u sobu dolazio, to nije ni mogla na drugoga da pane sumnja, ako ne na novoga pudara Andraša.

Pripovjedih slučaj svojoj gospodji, a ona mi potvrdi, da tako i njoj znade štošta da manjka. A bilo je slučajeva, da je Andraš znao uvijek prvi doći k jelu, te jesti prije, nego li su se drugi težaci sakupili.

Slika 2. Petranović, Mile. *Moj pudar Andrija*. Hrvatski ilustrovani pučki koledar za rimo-katolike, grčko-istočne i izraeličane, za prijestupnu godinu 1908. Petranović je svoje kratke priče objavljivao u lokalnim kalendarima i tjednicima.

kritički osvrće na maćehinski odnos Hrvata prema narodnom jeziku, narodnoj književnosti i narodnim običajima.

U pučkim kalendarima koji se mogu pronaći u NSK-u za 1908. i 1909. godinu Mile Petranović je objavio crtice *Moj pudar Andrija* i *Kako je Kiang došao do žene: kineska šaljiva pripovjest*. U *Tjedniku bjelovarsko-križevačkom* od 14. studenoga 1914. objavio je priču *Kod zubara*. U pučkom kalendaru za istu godinu iznova je objavljena njegova crtica *Moj pudar Andrija*. Crtica je pisana je u moralno-didaktičkom tonu s blagim primjesama humora, a u njoj Petranović slika neuke i siromašne slojeve društva i njihove loše sklonosti. I ovdje prepoznamo Petranovića profesora; i kad piše književno djelo, on ispravlja i poučava.

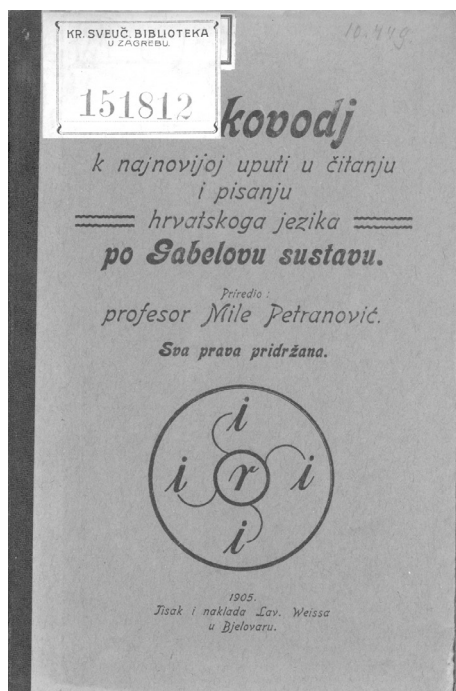
Slika 3. i 3a Mile Petranović: *Početnica za analfabete po Gabelovu sustavu*

Iz već spomenutog nekrologa saznajemo da je u kalendarima objavio i stručnu raspravu *Život i djelovanje Ferde Rusana*, a u *Viencu* raspravu *Žena u narodnoj pjesmi*.

Petranovićeva prosvjetiteljska uloga najviše je došla do izražaja u priručnicima za opismenjivanje odraslih koje je objavio u Bjelovaru 1905. godine. Prema Gabelovoj metodi poučavanja napisao je početnicu za analfabete (*Početnica za analfabete po Gabelovu sustavu*) i priručnik za korištenje početnice (*Rukovodj k najnovijoj uputi u čitanju i pisanju hrvatskoga jezika po Gabelovu sustavu*), a tiskana je i garnitura od 10 zidnih tabli za potrebe poučavanja nepismenih. Bio je to potpuni didaktički komplet za opismenjivanje odraslih.

U Ugarskoj onoga vremena metoda koju je osmislio učitelj Julije Gabel iz Budimpešte je bila vrlo raširena, posebno u opismenjivanju vojnika, i davala je brze rezultate. Ova je metoda, kako piše Petranović „osobito podesna za one koji nijesu imali prilike da se nauče u mladim danima čitanju i pisanju“.¹² Tako iz knjige saznajemo da je poručnik 53. pukovnije Breitenfeld u Bjelovaru po ovoj metodi za 12 sati

¹² Petranović, Mile. *Početnica za analfabete po Gabelovu sustavu*. U Bjelovaru: Tisak i naklada Lav. Weissa, 1905.

Slika 4. Mile Petranović: *Rukovodj k najnovijoj uputi u čitanju i pisanju hrvatskoga jezika po Sabelovu sustavu*

naučio čitati i pisati 24 vojnika. Valja reći da je ovaj Petranovićev komplet jedan od prvih takve vrste objavljenih u Hrvatskoj. Iste 1905. godine učitelj Franjo Anderlič objavio je u Zagrebu *Čitanku za abecedarce* i u njoj razvio vlastitu metodu poučavanja nepismenih. Obje su početnice i obje metode, Petranovićeva (prema Gabelu) i Anderličeva, odigrale značajnu ulogu u borbi protiv nepismenosti odraslih. Na temelju njih organizirani su brojni analfabetički tečajevi diljem Hrvatske.¹³

Zaključno

Danas stručnoj javnosti gotovo nepoznat, gimnazijski profesor Mile Petranović u vrijeme u kojem je živio odigrao je važnu ulogu u obrazovanju svih društvenih slojeva i opismenjivanju odraslih, posebno vojnika i seljaka. Svestrano obrazovan, poliglota, nije se zadovoljavao samo poučavanjem u razredu. Bio je profesor – pro-

¹³ Više o analfabetizmu u Hrvatskoj i opismenjivanju odraslih u: Cuvaj, Antun. *Građa za povijest školstva kraljevina Hrvatske i Slavonije : od najstarijih vremena do danas*. Zagreb, Trošak i naklada Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, Odjela za bogošt. i nastavu, 1910-1913, knj. IX, str. 149-183.

svjetitelj. Aktivno je sudjelovao u radu najvažnijih bjelovarskih društava i zalagao se za društveni, kulturni i gospodarski razvoj Bjelovara pa tako i Hrvatske.

Malobrojne, ali ne i manje važne njegove književne rasprave valja dodatno proučavati, a njegov cjelokupan rad valorizirati.

Literatura

- Cuvaj, A. (2012). Građa za povijest školstva kraljevina Hrvatske i Slavonije: od najstarijih vremena do danas. Zagreb, Trošak i naklada Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlade, Odjela za bogošt. i nastavu, 1910-1913.
- Diklić, B. (1989). Nastavnici, učenici, direktori Senjske gimnazije i COUO „Vladimir Čopić“ od 1839 do 1989 godine. Senjski zbornik 16, 71-110.
- Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo. Dostupno na: http://rhinet.arhiv.hr/details.aspx?ItemId=3_8345 (9. listopada 2015.)
- Luetić, T. (2006). Neki aspekti studentske svakodnevice u drugoj polovici XIX. st. *Kolo* 16(4), 331-348.
- Petranović, M. (1907). *Moj pudar Andrija. Hrvatski ilustrovani pučki koledar za rimo-katolike, grčko-istočne i izraeličane, za prijestupnu godinu 1908: tečaj XXXIII*. Bjelovar: Tisak Lavoslava Weissa, 1907.
- Petranović, M. (1913). *Moj pudar Andrija. Hrvatski ilustrovani pučki koledar za rimokatolike, grčko-istočne i izraeličane za prostu godinu 1914: tečaj XXXIX*. Bjelovar: Tisak i naklada Lav. Weissa.
- Petranović, M. (1908). *Kako je Kiang došao do žene : kineska šaljiva pripovjest. Hrvatski ilustrovani pučki koledar za rimo-katolike, grčko-istočne i izraeličane za prostu godinu 1909: tečaj XXXIV*. Bjelovar: Tisak Lavoslava Weissa.
- Petranović, M. (1885). *Neke misli o književnom preporodu hrv. naroda. Deveto izvješće o Kraljevskom malom realnom gimnaziju u Bjelovaru koncem školske godine 1884./85.*, (str. 3-26). U Bjelovaru, Tiskara J. Fleischmanna.
- Petranović, M. (1881). *Nešto o svezi, koja spaja drugi spjev Ilijade sa prvim. Peto izvješće o Kr. Malom realnom gimnaziju u Bjelovaru koncem školske godine 1880-81.*, (str. 3-24). Bjelovar: Tiskom J. Fleischmanna.
- Petranović, M. (1905). *Početnica za analfabete po Gabelovu sustavu*. Bjelovar: Tisak i naklada Lav. Weissa.
- Petranović, M. (1905). *Rukovodj k najnovijoj uputi u čitanju i pisanju hrvatskoga jezika po Gabelovu sustavu*. Bjelovar: Tisak i naklada Lav. Weissa.
- Prof. M. Petranović. Tjednik bjelovarsko-križevački 10. veljače 1917. str. 2.
- Skupština belovarske gospodarske podružnice. Narodne novine (Zagreb) 21. ožujka 1892. str. 5.
- Spomenica „Dvojnica“ hrvatskog pjevačkog društva u Bjelovaru*, izdana o 50. godišnjici djelovanja godine 1923. Bjelovar, Knjigotiskara A. Kolesara naslj., 1923.
- Sprovod pokojnoga Petra Petranovića. Nezavisnost 3. listopada 1914. str. 3.
- Vusić, J. (2012). *Gimnazija u Bjelovaru 1876. -1978*. Bjelovar: Millennium.

Izvori

Narodna knjižnica „Petar Preradović“, Bjelovar

Zapisnik glavnih skupština i odborskih sjednica bjelovarske čitaonice 16. siječnja 1872 – 3. siječnja 1912.

Državni arhiv Bjelovar

Matična knjiga nastavnika. Gimnazija Bjelovar, HR DABJ 109, 78, 79

Known about the unknown Mile Petranović

Summary

Grammar teacher Mile Petranović was an active participant and creator of social and cultural life in Bjelovar at the end of 19th and at the beginning of 20th century. Universally educated, in his literary work he was focused on literacy teaching and education of broad masses. He particularly emphasized the role of Croatian literature and history in cultivating national language and patriotism.

Key words: Mile Petranović, Bjelovar, Grammar School Bjelovar, literacy teaching